ומשלם ליה דמי כיסי. דמי כשות של קולים לפי מה שהשביח: **גמ' משום דצרורין לא ישתמש בהן.** בתמיה. ומה גילוי דעת יש כאן שאין חפץ שישתמש בהם מאחר שאם הן מותרין קאמרת ישתמש בהן דהמפקיד אצלו יודע שהוא צריך תדיר למעות צרורין ומי ישתמש בדרך כל אדם לצור מעותיו: **ואפילו נאנסו.** קאמר מתני' דחייב באחריותן ואפילו לא נשתמש בהן דמהשתא הוי שואל עלייהו: **נאנסו לא.** כל זמן שלא נשתמש לא הוי שואל אלא אבדו דוקא חייב כשומר שכר: **ואי שואל לא הוי שומר שכר ומי לא הוי.** מה שכר נטול על שמירתם אלא על שסמך עליהם להמליפן ולהשתכר אם יבא לידו אתה מחייבו ושאלה היא זו שהרי כל הנאה שלו: **בהיא מודינא.** אע"ג דאמינא לא הוי שואל מהשתא עד שישתמש מודינא דשומר שכר הוי: **דהואיל ונהנה מהנה.** לבעלים: **המפקיד מעות.** גזבר שהפקיד מעות הקדש כסבור שהן שלו: **לא מעל גזבר.** שהרי לא ברשות הוציאן ואינו שלומו: **מוסרין.** דהוה ליה כנותן רשות והוה ליה שלומו: **לפיכך אם הוציא.** שולחני מעל גזבר: **ואי אמרת אפילו נאנסו.** תנא מתני' דחייב שולחני באחריותן נמצא משעה שהפקידו אצלו יצאו מרשות הקדש וכאו לרשות שולחני ונעשה כמו שהלוה לו ואין הוצאה גדולה מזו ומאי איריא הוצא: **איידי דתנא רישא הוצא.** לאשמועינן רבותא דאפילו הוציא לא מעל תנא סיפא הוציא: **מתני' ילקה בחסר וביתר.** אם שהוציא מלמין כשעת הגזילה וכן כל הגזלנין משלמין כשעת הגזילה[ו] וכגון שהוציאה שאינה בעין אבל אם יש בעין כמות שגזלה אומר לו הרי שלך לפניך כדאמרינן גבי מטבע ונפסל תרומה ונטמאת בפ' הגזל [קמא] (ב"ק דף לו:): **וביתר.** אם שהתה בידו משלם בה יד ונתייקרה ואח"כ הוציאה ליקה ביתר דמיה לשם כשעת הוצאה: **וכיון הכל אומרים כו'.** בגמרא מפרש מאי קאמרי: **כשעת הכביעה.** כשעת שתבעו לדין ובגמרא[ח] מפרש טעמא: **גמ' מעיקרא.** כשגזלה: **ולבסוף.** כשילתה מן העולם: **בחרה.** בדיני: **או שחייב.** אחר שהוקרה: **דאי איתה.** כאן בשעת הכביעה הוה מהדרנא בעינא דכי אמרינן משלם כשעת הגזילה היכא דליתה בעין אבל ישנה בעין בין שהוקרה בין שהולה חוזרת כמות שהיא הלכך הואיל ואם תבעה בעודה קיימת לאחר שהוקרה היתה חוזרת בעין אשתכח דהיא שעתא דקא שתי לה הוא דגזל לה: **וכמאי.** אהיא פליגי בית הלל: **אי בחסר.** כשהולה דקאמרי ב"ש ילקה לשלם כדמיס שהיתה בשעת הגזילה וקאמרי בית הלל כשעת הולאה: **ומי איכא למאן דאמר.** היכא דליתה בעין דכל הגזלנין לאו כשעת הגזילה משלמין: אלא

ומשלם ליה דמי כיסי: **מתני'** [א]המפקיד מעות אצל שולחני אם צרורין לא ישתמש בהן לפיכך אם אבדו אינו חייב באחריותן מותרין ישתמש בהן לפיכך אם אבדו חייב באחריותן אצל בעל הבית בין צרורין ובין מותרין לא ישתמש בהן לפיכך אם אבדו אינו חייב באחריותן [ב]חנוני כבעל הבית דברי ר"מ ר' יהודה אומר [ג]חנוני כשולחני: **גמ'** משום דצרורין לא ישתמש בהן אמר רב אסי אמר רב יהודה [ד]בצרורין וחתומין שנו רב מרי אמר [ה]בקשר משונה איכא דאמרי בעי רב מרי קשר משונה מאי תיקו: מותרין ישתמש בהן כו': אמר רב הונא ואפילו נאנסו והא אבדו קתני כדרבה [ו]דאמר רבה נגנבו בלסטין מזויין אבדו שטבעה ספינתו בים ורב נחמן אמר [ז]נאנסו לא אמר ליה רבא לר"נ לדידך דאמרת נאנסו לא אלמא לא הוי שואל עלייהו אי שואל לא הוי שומר שכר נמי לא הוי א"ל בהא מודינא לך [ח] דהואיל ונהנה מהנה בההוא הנאה דאי מיתרמי ליה זבינא דאית בה רווחא זבן בהו הוי עלייהו שומר שכר איתיביה רב נחמן לרב הונא [ט]המפקיד מעות אצל שולחני אם צרורין לא ישתמש בהן לפיכך אם הוציא לא מעל הגזבר ואם מותרין ישתמש בהן לפיכך אם הוציא מעל הגזבר ואי אמרת אפילו נאנסו מאי איריא הוציא אפילו לא הוציא נמי אמר ליה הוא הדין אע"ג דלא הוציא ואיידי דתנא רישא הוציא תנא סיפא נמי הוציא: **מתני'** השולח יד בפקדון בית שמאי אומרים ילקה בחסר וביתר ובית הלל אומרים [י]כשעת הוצאה ר"ע אומר כשעת התביעה: **גמ'** [יא]אמר [יב]רבה [יג]האי מאן דגזל חביתא דחמרא מחבריה מעיקרא שויא זוזא השתא שויא ארבעה תברה או שתייה משלם ארבעה איתבר ממילא משלם זוזא מאי טעמא כיון דאי איתה [יד]הדרא למרה בעינא ההיא שעתא דקא שתי ליה או דקא תבר לה קא גזל מיניה ותנן [טו]כל הגזלנין משלמין כשעת הגזילה איתבר ממילא משלם זוזא מ"ט השתא לא עביד לה ולא מידי אמאי קא מחייבת ליה אההיא שעתא דגזלה ההיא שעתא זוזא הוא דשויא תנן בית הלל אומרים כשעת הוצאה מאי כשעת הוצאה אילימא כשעת הוצאה מן העולם ובמאי אי בחסר מי איכא למ"ד והא תנן כל הגזלנין משלמין כשעת הגזילה ואי ביתר היינו ב"ש

מאי איריא הוצא כי לא הוציא נמי. כיון דהיתר תשמיש מחייב נאונסין וא"ת הא דתנן לקמן בהזהב (דף מד. מז: מח.) נתן לו מעות ולא משך ממנו פירות יכול לחזור בו לרב הונא דאית ליה דהיתר תשמיש מחייב נאונסין וכן לרב יוסף בפרק אלו מציאות (לעיל דף כט.) המוכר לחבור להשתמש במעות שקבל שאם היה מותר להשתמש מקשה להו הך ברייתא (כ) דמייתי אפלוגתא דרבי יוחנן ור"ל נתן לבן מעל דוקא בלן דלא מחסרא משיכה כדקתני סיפא הרי מרחץ לפניך הכנס וחתוך אבל ספר לא מעל עד דמשיך ולדידהו כי נתנה לספר נמי למעול אע"ג דלא משך כיון דספר מותר להשתמש בהן בין מיירי בספר נכרי כר' יוחנן בין בספר ישראל כר"ל וכמו שאסור להשתמש בהם לרב הונא ולרב יוסף ה"נ לר"ל ולר' יוחנן דבהא לא פליגי ולא הוה המוכר על אותם מעות כי אם שומר חנם לכ"ע וא"כ לרבי יוחנן מה הועילו במה שתקנו דאין מעות קונות דאי מעות קונות יאמר מוכר נשרפו חטין בעליה אשתא דלא קני יאמר נשרפו מעותיך בעליה ועוד דרב הונא גופיה סבר כב' הזהב (לקמן דף מו:) דבר תורה מעות קונות כדבי יוחנן דאמר רב הונא מכור לי בחלו קנה וי"ל דאע"ג דלא הוי על המעות כי אם שומר חנם לא מצי א"ל נשרפו מעותיך בעליה דכספים אין להם שמיכה אלא בקרקע וא"ת כיון דהיכא שלא משך אסור להשתמש במעות א"כ הא דאמר (ג) פוסק עמו על הגדיש או על שער שבשוק מה מרויח בהקדמת מעות וי"ל כגון שפירש ע"מ להשתמש בהם א"נ אפילו בשמ"ל כיון שהוא פוסק ומקדיש לו מעות חצי שנה מן הגדיש עד ימות הקיץ אדעתא דהכי נותן שישתמש בהן ועוד י"ל לרבי יוחנן ולרב הונא דאית להו דבר תורה מעות קונות לא הפקיעו כח שיש לו למוכר במעות שיכול להשתמש בהם כיון דקונות מן התורה והוי שואל עלייהו ולא מצי א"ל נשרפו מעותיך בעליה ולא תקנו משיכה אלא כדי שלא יאמר לו נשרפו חטיך בעליה אבל לר"ל ולאי כיון דמעות אינם קונות אסור להשתמש במעות ולא הוי שואל עלייהו ולכך נתנה לספר לא מעל עד שימשוך וכן לרבי יוחנן ולרב הונא בספר נכרי לא מעל עד שימשוך דמעות

בנכרי אינם קונות:

והתנן כל הגזלנים משלמין כשעת הגזלה. ואע"ג דכפ' הגזל [קמא] (ב"ק דף לו:) אמרי' זה הכלל כל הגזלנים משלמין כשעת הגזלה לאתויי דרבי אלעזר דאמר גנב טלה ונעשה איל עגל ונעשה שור נעשה שינוי בידו וקנאה משמע דלא מיירי ביוקרא וזולא אלא בשינוי דמייירי בריש דמתני' הגזל עצים ונעשה כלים אמר ונעשה בגדים היינו דוקא יתורא דזה הכלל אבל פשטא דמתניתין דמשלמין כשעת הגזלה מיירי ביוקרא וזולא והתם בהגזל (דף קג.) נמי מייתי לענין יוקרא וזולא גבי אייקר כתנא דרב כהנא ובפרק כל שעה (פסחים דף נב.) גבי לפי דמיס משלם וא"ת רב דאמר במרובה (ב"ק דף סה. ושם ד"ה גופא) קרן כעין שגנב ט)[כפל וכו'] ואוקמה כגון דמעיקרא שוה ד' ולבסוף שוה זוזא מאי קמ"ל מתני' היא ועוד מאי בעי התם מאי טעמא דרב ליבעי מאי טעמא דמתניתין וי"ל דרב קמ"ל דאע"ג דקרן כעין שגנב כפל לא הוי כמו קרן אלא כשעת העמדה בדין ובעינן מאי טעמא דרב דמחלק כפל מדין קרן ומשני גנבה וחייס אחייס לקרן כעין שגנב דוקא קרן ולא כפל:

לימא

מסורת הש"ס

א) קדושין נג: [מעילה כא:], ב) לעיל כט: לקמן נח., ג) [תוס' דמעילה פפ"ב] מעילה כא: [וע"ש בתוס'], ד) ב"ק סה., ה) [גי' רי"ף רבא ועיין תוס' ע"ב ד"ה אלא], ו) [ב"ק נג: לו: קג. פסחים לב.], ז) [ב"ק נג:], ח) [ע"ב], ט) רש"ל,

הגהות הב"ח

(א) גמ' דהואיל ונהנה מהנה. נ"ב ע"ל דף פז ע"א: (ב) תוס' ד"ה מאי וכו' דמייתי אפלוגתא. נ"ב דף מח: (ג) בא"ד פוסק עמו על הגדיש. נ"ב לקמן דף עב ע"ב:

מוסף רש"י

חנוני כבעל הבית. שאינו צריך תמיד למעות, שנותנים לו פירות וכל מכר מותם באמרלי, ודי לו במיעוט מעות שנידו (קדושין נג:) שאינו רגיל המליפין כשלמני, וכיון כך וכיון כך לא יגע בהן (מעילה כא:). ר' יהודה אומר כשלחני. דלפעמים נמי הוא רגיל להמליף כשלמני לפיכך דינו כשלחני (שם). המפקיד מעות. של הקדש, אצל שלחני אם צרורין לא ישתמש בהן. דלהכי הפקידן אצלו צרורין דלא הוה נעי לישתמש בהו, לפיכך אם הוציאן אשלחני מעל (שם). ואם מותרין ישתמש בהן. שלדעת כן הפקידן אצלו מותרין, שיתעסק בהן שיתליפם, לפיכך לא מעל השלחני אלא המפקיד (שם). השתא שויא ארבעה. כשעה שאכלה מן העולם (ב"ק סה:). תברא. כדיס, או שתייה משלם ארבעה. מפרש טעמא דכל כמה דאיתיה בעינא כרשותא דמרה קיימא, דהא נעי לאהדורה, הלכך כרשותא דמרה הוקרה והיא שעתא דתבריה ושתייה הוא דקא גזל לה, אבל איתבר ממילא אמאי מחייבת ליה אההיא שעתא דגזלה והיא שעתא זוזא הוא דשויא (שם).

רבינו חננאל

כיסי פי' כיסי כשותא שאינה מתוקנת שעדיין צריכא תיקון: [מתני'] המפקיד מעות אצל שולחני אם צרורין לא ישתמש בהן לפיכך אם אבדו אינו חייב באחריותן. אוקמה ר' אבי בצרורין וחתומים. קשר משונה איבעיא ועלתה בתיקו. הלכך לא ישתמש בהן: **פיסקא** מותרין ישתמש בהן לפיכך אם אבדו חייב באחריותן. אמר רב הונא ואפי' נאנסו והאי דקתני במתני' אבדו כדרבא דאמר בפרק הזהב נגנבו בליסטים מזויין. אבדו שטבעה ספינתו בים. ורב נחמן אמר נאנסו לא אלא בההוא הנאה דאי מתרמי ליה זבינא דאית ליה רווחא זבן בהו הוי עלייהו שומר שכר. וקיימא לן כרב נחמן: המפקיד אצל בעל הבית בין צרורין בין מותרין אל ישתמש בהן לפיכך אם אבדו אין חייב באחריותן חנוני כבעל הבית דברי ר' מאיר ר' יהודה אומר

עין משפט נר מצוה

צז א ב ג ד ה מיי' פ"ז מהל' שאלה ופקדון הל' ו' סמג עשין פח טוש"ע ח"מ סי' לא סעי' ז:

צח ו מיי' פ"ז מהל' מעילה הל' ט והל' י:

צט ז מיי' פ"ג מהל' גזילה הל' ח סמג עשין עח עב טוש"ע ח"מ סי' לא סעי' ה:

ק ח מיי' שם הל' ח ט ופ"ח מה' גניבה הל' יד סמג שם טוש"ע ח"מ סי' שנד סעי' ג וסי' שסב סעי' י:

ט [מיי' פ"ב מהל' גזילה הל' יח טוש"ע ח"מ סי' שסב סעי' ח]:

קא י מיי' פ"ג מהל' גזילה הל' ב טוש"ע ח"מ סי' שסב סעי' ב וסעי' יא וסעי' יב וסי' שה סעי' ה:

רבינו חננאל (המשך)

כשולחני וקיימא לן כר' יהודה. ומותיב רב נחמן לרב הונא דאמר בשולחני אפי' נאנסו חייב הא דתנן במסכת מעילה המפקיד מעות אצל שולחני מותרין ישתמש בהם לפיכך אם הוציא מעל הגזבר. ואי אמרת אפי' נאנסו חייב הני מעות הקדש כיון דמסרינהו הגזבר לשולחני אי חייב בהו באונסין הוו להו כמלוה ואע"ג דלא אפקינהו עדיין השולחני למעול הגזבר דהא הוא אפקינהו. ופריק רב הונא הוא הדין אע"ג דאכתי לא אפקינהו מעל הגזבר ולא הוה בעי למיתנא הוציא אלא איידי דתנא רישא הוציא תנא נמי סיפא הוציא: **מתני'** השולח יד בפקדון בית שמאי אומרים ילקה בחסר וביתר מ"מ סאין בסלע ועמדו מארבע משלם משתי סאין בסלע. הפקיד לו מארבע ועמדו משתים נותן לו משתים. בית הלל אומרים כשעת ההוצאה פי' כשיעור שהיה שוה בעת ששלח בו ידו והוציאו לצדכיו. אמר רבה מאן דגזל חביתא דחמרא מחבריה מעיקרא שויא זוזא ולבסוף שויא ד' שתיא או חברא משלם ד' מאי טעמא דכל זמן דאיתא הדרא למרא בעינא בעידנא דתברא או שתיא בההיא שעתא קא גזיל ליה ותנן כל הגזלנין משלמין כשעת הגזילה וההיא שעתא ד' הוא דשויא. איתבר ממילא משלם זוזא מאי טעמא השתא לא גזיל אמאי קא מחייבת ליה אההיא שעתא דגזל ג) זוזא הויא שויא. ואקשי' עליה תנן בית הלל אומרים כשעת ההוצאה מאי היא אילימא בעת ההוצאה מן העולם כלומר בעידנא דתברא או שתיא. ובחסר מי איכא מאן דאמר כלומר אם בשעת הגזילה היתה שוה ד' ובעת ההוצאה מן העולם שוה זוז כי האי גוונא יש מי שאמר משלם זוז. וכי חולק אדם על משנתינו דתנן כל הגזלנים משלמין כשעת הגזילה

ט) שיש מוספתא המלמין פ"ג ע"ש. ג) ל"ל והיא שעתא זוזא הויא שויא.

לימא רבה דאמר כב"ש. וא"ת לוקי פלוגתייהו בחתכר ממילא ורבה כב"ה וי"ל דא"כ לא הוו פליגי בית שמאי:

בית שמאי סברי שליחות יד אינה צריכה חסרון. ותיר בני הך דהכא וסיפא דהחושב לשלוח יד למה לי וי"ל דסיפא אשמועי' דלב"ש אפילו בגזר גזלא משיכה חייב והך דהכא אשמועינן דלב"ה צריכה חסרון: **אלא הא דאמר רבא שואל שלא מדעת גזלן הוי.** אומר ר"ת דגרסינן בכל הני רבא דהך דשואל ע"כ רבא הוי דקאמר בתר רבה ורב יוסף בהמוכר הספינה (ב"ב דף פח.) ומדהאי רבא גולנו נמי רבא דאי לאו הכי לא פריך מידי דמאי לאוקומה פלוגתיה כחד מהנך פלוגתי' דלעיל: **משלם אותה ואת גיזותיה ואת ולדותיה דברי ר"מ** רבי יהודה **אומר גזלה חוזרת בעיניה.** וא"ת הא דתנן בפרק הגזל קמא (ב"ק דף ק:) הגותן למר לגבע לגבוע לו חדוס וגבעו אחור אם השבח יתר על הגזלה נותן לו היציאה ואם הגזלה יתירה על השבח נותן לו השבח דברי רבי יהודה ר"מ אומר אין נותן לו אלא דמי למרו בלבד אלמא אבדתם הפוכות ותיקן ר"מ דהכא גבי גזילה אבר ר"מ שיעור אינו קונה משום דקנסא קנים במזיד אבל בלגבוע לו חדוס דשוגג לא קנים והכי איתא בהגזל ור' יהודה דאבר הכא דשיעור קונה היינו משום דמתכוין לקנות בשיעור אבל בגבע אחור אין מתכוין לקנותו בכך:

ר"ע אומר בשעת התביעה. תימה מאי קאבר אי קאבר שיעור קונה למה יאכל השבח בשעת התביעה הלא בשעת גזיזה קנאה ואם הגדילה רחל או הגזיזה ומתייקרה לא יאכל אלא כמו ששוה רחל בשעת גזיזה ואי קאבר שיעור אינו קונה א"כ כשגזיזה אחר התביעה נמי יהא הכל לגזל דבמאי קנה ועוד דקאמר ומודה ר"ע במקום שיש עדים בשעת שליחות יד שיאכל כאותה שעה במאי קנה והלא אכתי אפילו שיעור ליכא וגם כי יגזזנה שיעור לא יקנה ועוד למאן מודה הלא בין לב"ש בין לב"ה לא קנאה בשעת שליחות יד עד שעת שיעור ועוד דשמואל ור' יוחנן פסקו כר"ע בשמעתין והגזל קמא (ב"ק דף לד:) אית להו דשיעור קונה לכך נראה לב"ש דאמרי יאקה בחסר ויתר מיירי אף ביוקרא וזולא דאם הוקרה משאם בשעת הגזלה מן העולם ואם הוזלה משאם בשעת הגזלה וב"ה לא פליגי נמי בהא והיינו כרבה אלא ב"ש מיירי נמי בשיעור דקאמר דיקא נמי מדלא קתני גזול ויוקר ובהא פליגי ב"ה דשיעור קונה ור"ע פליג אזול ויוקר דאמר משאם בשעת התביעה בין הוזל ובין הוקר:

החושב לשלוח יד. הך מחשבה הוי דבור כדיליף מעל כל דבר וכן מחשבת פגול נמי הוי בדבור ולא בלב כדמוכח בפרק ג' דזבחים (דף ל.) ובפ"ק דמנחות (דף ג.) ובפרק תמיד נשחט (פסחים דף סג.) ובפרק המזקין (גיטין דף נד:) ובמקומות אחרים פירשתי:

הדרן עלך המפקיד

אלא פשיטא כשעת הוצאה מבית בעלים לימא רבה דאמר כבית שמאי אמר לך רבה ביתר כולי עלמא לא פליגי כי פליגי בחסר ב"ש סברי שליחות יד אינה צריכה חסרון וכי חסר ברשותא דידיה חסר וב"ה סברי שליחות יד צריכה חסרון וכי חסר ברשותא דמריה חסר אלא הא דאמר רבא [6]שליחות יד אינה צריכה חסרון לימא רבא דאמר כב"ש אלא הכא במאי עסקינן [1]כגון שטלטלה להביא עליה גזולות ובשואל שלא מדעת קא מיפלגי ב"ש סברי [2]שואל שלא מדעת גזלן הוי וכי חסר ברשותא דידיה חסר וב"ה סברי שואל שלא מדעת שואל הוי וכי חסר ברשותא דמרה חסר אלא הא [7]דאמר רבא [8]שואל שלא מדעת לרבנן גזלן הוי לימא רבא דאמר כב"ש אלא הכא בשבח של גזילה קמיפלגי ב"ש סברי [3]שבח גזילה דנגזל הוי ובית הלל סברי שבח גזילה דגזלן הוי ובפלוגתא דהני תנאי דתניא [9]הגוזל את הרחל גזזה וילדה משלם אותה ואת גיזותיה ואת ולדותיה דברי ר"מ ר' יהודה אומר [4]גזילה חוזרת בעיניה דיקא נמי דקתני ב"ש אומרים ילקה בחסר וביתר וב"ה אומרים כשעת הוצאה ש"מ: ר"ע אומר כשעת התביעה: אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כר' עקיבא ומודה ר"ע במקום שיש עדים מ"ט דאמר קרא [10]לאשר הוא לו יתננו ביום אשמתו וכיון דאיכא עדים מההוא שעתא הוא דאיחייב ליה אשמה א"ל ר' אושעיא לרב יהודה ר' אתה אומר כן הכי א"ר אסי אמר ר' יוחנן חלוק היה ר"ע אפי' במקום שיש עדים מ"ט דאמר קרא לאשר הוא לו יתננו ביום אשמתו וכי דינא הוא דקא מחייבי ליה אשמה א"ל ר' זירא לר' אבא בר פפא כי אזלת להתם אקיף אסולמא דצור ועול לגביה דר' יעקב בר אידי ובעי מיניה אי שמיעא ליה לר' יוחנן הלכה כר"ע או אין הלכה כר"ע א"ל הכי אמר ר' יוחנן הלכה כרבי עקיבא לעולם מאי לעולם אמר רב אשי שלא תאמר הני מילי היכא דליכא עדים אבל היכא דאיכא עדים לא ואי נמי דאהדרה לדוכתה ואיתברא לאפוקי מדרבי ישמעאל דאמר [11]לא בעינן דעת בעלים קא משמע לן דבעינן דעת בעלים ורבא אמר הלכה כבית הלל: **מתני'** החושב לשלוח יד בפקדון בית שמאי אומרים חייב ובית הלל אומרים דאינו חייב עד שישלח בו יד שנאמר [2]אם לא שלח ידו במלאכת רעהו [3]הטה את החבית ונטל הימנה רביעית ונשברה אינו משלם אלא רביעית [4]הגביהה ונטל הימנה רביעית ונשברה משלם דמי כולה:

גמ'

אלא פשיטא כשעת הוצאה מבית בעלים. כשעת הגזילה וביתר פליגי דקאמרי ב"ש אם הוקרה ילקה לשלם כשעת הוצאה מן העולם ובית הלל אמרי כשעת הוצאה מבית הבעלים: **כי פליגי בחסר.** וקאמרי ב"ה כשעת הוצאה מן העולם. ודקא קשיא לך כל הגזלנין משלמים כשעת הגזילה אי בגזילה ממש דגזלה מעיקרא ה"נ אבל הכא דבהיתרא אתא לידיה ומשום שליחות יד קמחייבת ליה בהא פליגי: **ב"ש סברי שליחות יד אינה צריכה חסרון.** ומשלם בה יד אע"פ שלא חסרה הוא גזילה וקמה ברשותיה וכשהחלה ברשותו הוזלה ואם היתה בעין אומר לו הרי שלך לפניך עכשיו שהוציאה משלם כשעת שליחות יד: **אלא הא דאמר רבא.** לעיל בשמעתין (דף מא:): **שליחות יד אינה צריכה חסרון.** דקאמר שלא תאמר שליחות יד כו': **הא דאמר רבא.** בהמוכר את הספינה (ב"ב דף פח.): **שואל שלא מדעת לרבנן גזלן הוא.** גבי שולח את בנו אצל חנוני דפליגי לרבנן ור' יהודה ואוקי רבא פלוגתייהו בשואל שלא מדעת ואמר לרבנן גזלן הוי ומדאוקי רבא לרבנן בהכי סבירא ליה לדידיה גזלן הוי ואהדר לאוקמי מילתיה כרבנן דהלכתא כרבים: **לימא כב"ש.** אמרה: **אלא הכא בשבח גזילה פליגי.** והאי חסר ויתר דמתני' לאו ביוקרא וזולא אלא במאי דחסרה דהיינו גיזות ובמאי שהותיה כגון אם נתעברה אצלו דב"ש סברי הכל ישלם כר"מ דבריתא וב"ה כרבי יהודה כשעת הוצאה מבית הבעלים: **דיקא נמי.** דבגיזות וולדות פליגי דקתני לשון חסר ויתר ולא קתני לשון זול ויוקר: **ומודה ר"ע במקום שיש עדים.** כמה היתה שוה ביום שגזלה ולאו שגזלה הימנו דמשלם כשעת הגזילה: **מאי טעמא דרבי עקיבא.** דאמר כשעת התביעה: **דאמר קרא ביום אשמתו.** בדמים של אותו יום שהוא מתחייב לו והיכא דתבעו והודה דעל פיו הוא מתחייב העמדתו בדין והולאתו הוא יום אשמתו אבל אם יש עדים משעה שראוהו שגזלה הוא אשם לו: **להתם.** לארץ ישראל: **אקיף.** הרבה את הדרך וסבב דרך ארוכה על דבר זה ללכת דרך מעלת של הר צור מקום שר' יעקב שם ובעי מיניה מה שמע מר' יוחנן רבו על כך. כל מהלך דרך ארוכה במקום שיש קצרה מקיף הוא: **אי נמי דאהדרה לדוכתה.** להכי אשמועינן לעולם לומר שאם החזירה למקומה לאמר ששלח בה יד ונשברה באונס אף בזו הלכה כר"ע דאמר לעיל[1]) גבי גנב טלה מן העדר צריך דעת בעלים: **ורבא אמר הלכה כב"ה.** כשעת גזילה ואתן כרבא עבדינן דהוה ליה בתראה: **מתני' החושב לשלוח יד.** (ז) אמר בפני עדים אבטל פקדונו של פלוני לעצמי: **חייב.** באונסים מהיום והלאה אם נאנס חייב לשבועה שנאנסו או החזרתים לך: **מתני'** החושב לשלוח יד בפקדון בית שמאי מחייבין ובית הלל אומרים אינו חייב עד שישלח בו יד כו' שנאמר אם לא שלח ידו במלאכת רעהו מלמד שאינו חייב עד שישלח בו ידו **החבית.** מלמד באנפי נפשה היא: **ונשברה.** לאחר זמן: **אינו משלם אלא רביעית.** דשליחות יד אינו מתחייב באונסין עד שימשוך או יגביה דהוי קנייה בהגבהתה וחסרון מנטילת רביעית חייב באונסים: גמ'

עין משפט נר מצוה

קכ א מיי' פ"ג מהל' גזילה והשיבה הל' טו סמג עשין עג טוש"ע מ"מ סי' שנט סעי' ה:
קג ב מיי' שם פ"ב הל' ג ועיין בהשגות ובמ"מ סמג עשין שם טוש"ע מ"מ סי' שסב סעי' ג ז:
קד ג מיי' שם טוש"ע שם סעי' ז:
קה ד מיי' פ"ג שם הל' יא סמג שם טוש"ע מ"מ סי' רלב סעי' ד:
קו ה ו מיי' שם הל' יב ועיין בהשגות ובמ"מ טוש"ע שם סעי' ב:

מוסף רש"י

שליחות יד. שמיהו הכמוב עליו אפילו נאנסה, כדכתיב ומת או נשבר או נשבה וגו' שבועת ה' תהיה בין שניהם אם לא שלח ידו וגו', דמשמע הא שלח נתחייב שוב במיתתה ובשביתה, צריכה חסרון. לא הוי שליחות יד לשעמידה בכשומו אלא אם כן חסרה (לעיל מא.). שטלטלה להביא עליה גזולות. לעלות עליה מדבר סולם ליטול נחלות מקן גבוה, ואפילו הכי הוא גזילה למיקם בכשומיה עד דעביד השבה, דקסבר שואל שלא מדעת בעלים גזלן הוא (לעיל מא.). משלם אותה ואת גיזותיה ואת ולדותיה. כל מה שטל ממנה ומה שהשביחה (ב"ק צה.). גזילה חוזרת בעיניה. כמות שהיא עכשיו ליקנות יחזירנה והדר משלם דמי גיזות ועובר כמו שהיה בשעת הגזילה ולא שבח הגיזה שהשביחה אלמו ולא שבח הולד, דלא קנים ר' יהודה, אבל דמיס שבשעת הגזילה משלם, לגיכא למאן דאמר כל הגזלנים בגיל משעת הגזילה ישלמו (שם).

רבינו חננאל

אלא פשיטא טעמא דבית הלל כשעת הוצאה מבית בעלים היא והיא שעת הגזילה והיתה שוה באותה שעה זוז וכשעה ששחאה שוה ד' כזה חלקו בית הלל ובית שמאי ב"ש סברי ד' משלם כי השתא וב"ה סברי [דמשלם] כשעת הגזילה והוא זוזא לימא רבה דאמר משלם [ד'] כב"ש דהא בית הלל זוזא חדא קאמרי. ופריק רבה ביותר כלומ' אם עת ששחאה היתה שוה יותר ממה שהיתה שוה בשעת גזילתה דברי הכל ד' כי השתא משלם כטעמא דידי שפירשנו למעלה כי פליגי בחסר כגון שהיתה שוה עת ששלח ידו בפקדון של חבירו ד' ועכשיו שוה זוז בית שמאי סברי שליחות יד אינה צריכא חסרון ומשעה דשלח בה יד איחייב בה. וב"ה סברי שליחות יד צריכא חסרון וכ"ז [דלא] חסרה ברשותיה דמריה קאי ובעיינא דתברה או שתיא וחיסרה בההיא שעתא מיתייב עלה וההיא שעתא זוזא הוא דשויא. ואלא רבה דאמר שליחות יד אינה צריכא חסרון כב"ש וכו'. ואוקימנא למתני' חלוקת ב"ש וב"ה בשבח גזילה ב"ש סברי דנגזל הוי וב"ה סברי דגזלן הוי וכי הני תנאי דתניא הגוזל רחל גזזה וילדה משלם אותה ואת גיזותיה

מסורת הש"ס

א) לעיל מא:. ב) [לעיל מא.]. ג) [שם]. ד) ב"מ פח.. ה) ב"ק לה. ע"ש. ו) [לעיל מ:]. ז) [דף מ:]. ח) [וע"ע תוספות פסחים סג. ד"ה ר' מאיר ותוס' זבחים ד: ד"ה מחשבה ותוס' בכורות נט. ד"ה במחשבה ותוס' חולין לט. ד"ה אלא זביחה].

תורה אור השלם

1 אוֹ מִכֹּל אֲשֶׁר יִשָּׁבַע עָלָיו לְשֶׁקֶר וְשִׁלַּם אֹתוֹ בְּרֹאשׁוֹ וַחֲמִשָׁתָיו יֹסֵף עָלָיו לַאֲשֶׁר הוּא לוֹ יִתְּנֶנּוּ בְּיוֹם אַשְׁמָתוֹ:
ויקרא ה כד

2 אִם לֹא יָמְצָא הַגָּנָב וְנִקְרַב בַּעַל הַבַּיִת אֶל הָאֱלֹהִים אִם לֹא שָׁלַח יָדוֹ בְּמְלֶאכֶת רֵעֵהוּ:
שמות כב ז

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה החושב לשלוח יד אמר. נ"ב ובקונטרס סוף דף מג פרש"י דלאו דוקא אמר אלא משב:

גליון הש"ם

תוס' ד"ה החושב וכו' הך מחשבה. עין בהגלה"ש ריש הלכות פ"ת:

רבינו חננאל (המשך)

וולדותיה דברי ר' מאיר ר' יהודה אומר גזלה חוזרת בעיניה. ר' מאיר כב"ש ר' יהודה כב"ה וקיימא לן כר' יהודה דבית הלל קיימי כותיה. וקיימא לן הא דאוקימנא אליבא דב"ה שבח גזילה דגזלן הוא בשבח שהשביחה בגופה אבל שבח שהשביחה בדמים דנגזל הוי כדרבה דאמר ביתר כולי עלמא לא פליגי דודאי לנגזל הוי כי פליגי בחסר. וקיימא לן כרבא וכן הלכה. ר' עקיבא אומר בשעת התביעה. ואע"ג דאמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כר' עקיבא. ובתלמוד ארץ ישראל פסקו כר' עקיבא אנן לא סמכינן אלא בהא דאמר רבא דהוא בתרא ופסק הלכה כב"ה וכיון דסקלא שמעתא הכי ש"מ דשבח גזילה דגזלן הוי ומדחזינן רבה דפריק שליחות יד אינה צריכא חסרון ושואל שלא מדעת גזלן הוי ש"מ דהלכתא אינון. ו) פי' כיון דאיכא עדים מההיא שעתא דגזל נתחייב לשלם אבל אם אין עדים אין חייב לשלם אלא בעת תביעתו בב"ד והל' המפקיד אצל חבירו בעדים ואפי' בשטר אין צריך להחזיר לו בעדים אלא כי אמר החזרתיו לך נאמן וכן אם אמר נאנסו נאמן ובתרוייהו אינו חייב אלא שבועה שנאנסו או החזרתים לך: מתני' החושב לשלוח יד בפקדון בית שמאי מחייבין ובית הלל אומרים אינו חייב עד שישלח בו יד כו' שנאמר אם לא שלח ידו במלאכת רעהו מלמד שאינו חייב עד שישלח בו ידו

ז) נראה דמסר כאן ול"ל ומודה ר"ע במקום שיש עדים פי' כיון דאיכא עדים וכו'.

גמ׳ אמר לעבדו. שישלח יד וכן עשה: **מנין. שהוא חייב: לא שנו.** דהיכא דנטל ולא הגביה כל החבית פטור: **אלא נשברה.** דאונס הוא והרי לא קנאה שיתחייב באונסין: **אבל החמילה.** פשיעה היא ומזיק בידים הוא דכשניל שחיסרה החמילה שכן דרך יין להחמיץ בכלי חסר: **גירי דידיה אהנו לה.** חליס שלו גרמו לה להחמיץ: **דניחא ליה דתיהוי כולה חביה בסים להאי רביעית.** שהשמר אותה רביעית ולא תחמיץ ולעולם שליחות יד בדבר אחר צריכה חסרון והנוטל פקדון ומגביהו על מנת לשלוח בו יד כל זמן שלא חסרו אינו מתחייב בהגבהתו הואיל ולא נטלו ע״מ לגזול את כולו אלא לשלוח בו יד ושליחות יד בלא חסרון ליתיה אבל יין שאינו משתמר אלא בכלי מלא הוה ליה כמי שנטל והניחו עם השאר להשתמר ונעשה שואל על כל שאר החבית: **הגביה ארנקי ליטול דינר.** ולא נטל לשמואל מהו: **אבל זוזא מינטר.** לבדו ולא ניחא ליה דלהוי איך בסים להאי ולא הוי כנוטל ומניח: **שאני נטירותא דארנקי.** כיס מלא נראה ומשתמר ואין נוח להיות נאבד כדינר יחידי:

הדרן עלך המפקיד

הזהב קונה את הכסף. הלוקח דינרי זהב מבועים בדינרי כסף ונתן לו דינרי זהב משיכת הזהב קונה את הכסף לבעל הזהב ונתחייב לו זה משקיבל דינרי זהב לתת לו דינרי הכסף ואינו יכול לחזור בו. אבל הכסף אינו קונה את הזהב שאם נתן לו דינרי הכסף תחילה לא קנה ויכולין שניהם לחזור דמטבע כסף הוי מעות משום דחריפי ליתן בהולאה ודינר זהב אינו אלא כשאר מטלטלין ופירות ומעות אינן קונות עד שימשוך המטלטלין אבל משיכת המטלטלין קונה ואין אחד מהם יכול לחזור בו. ובגמ׳[1] מפרש טעמא איכא דיליף משיכה מן התורה ואיכא דמוקי לה בתקנתא דרבנן: **פגמושת.** פרוטות של נחושת: **קונה את הכסף.** דינרין של כסף או כל מטבע של כסף טולן טעם אחד להם מי שבטבעו חשוב לטבוע הוי מעות ואינו קונה ומי שאין טבעו חשוב וחריף הוי כפירות ומשיכתן הוא קיום דבר: **מעות הרעות.** שנפסלו: **אסימון.** שאין עליו צורה פלדו״ן בלע״ז זוזים עגולין ומוכנים לצור עליהם את הצורה בחותם שקורין קוי״ן: **כל המטלטלין קונין זה את זה.** בין בחורת חליפין שהחליף אלו באלו כיון שמשך האחד קנה חבירו את שלו בין בחורת דמים בכמה תתן לי את שלך בכך וכך וזה מוחר ואומר לו בכמה תתן לי שלך בכך וכך ונתרצו ומשך האחד נתקיימו הדברים. והאי כל לאתויי אפי׳ כיס מלא מעות בכיס מלא מעות כדרים לקיים בגמרא[2]: **יכול לחזור בו.** זה וזה: **כל שהכסף בידו בו׳.** פליג אדרבנן דאמרי נתן לו מעות יכול לחזור בו אפילו לוקח ואתא ר״ש למימר מוכר שהכל בידו הוא דיכול לחזור בו אבל לוקח אין יכול לחזור בו. ובגמ׳[3] מפרש טעמא: **גמ׳** דחריף

הזהב. הנחושת קונה את הכסף. האי איצטריך דאע״ג דבאתרא דמסגי פריטי חריפין עפי״ [מכספא] הוו פירא משום דאיכא אתרא דלא מסגי כדאמר בגמרא (עמוד ב) אך תימה אמאי איצטריך למיתני דמעות הרעות שנפסלו דמקרו פירי השתא נחשת דסגי טובא הוי פירי כל שכן מעות שנפסלו ותו דכל המטלטלים קונין זה את זה מוקי בגמ׳[4] במעות חד פסלתו מלכות וחד פסלתו מדינה כל שכן דמעות שנפסלו דמקרו פירי לגבי כסף לכך נראה דמעות הרעות היינו שיוצאות קצת ואסימון איצטריך לפרש״י דמפרש אסימון הוי שעשוי כתקון המטבע היוצאת בעיר ואין חסר רק צורה אשמועינן דאפילו הכי הוי פירי אע״ג דאינו חסר כ״א מעט דבדבר מועט יוציאו הרבה מהם ולרבינו תם דמפרש אסימון שיש עליו צורה ואינה יוצאה בהוצאה ל״ל שיוצאת בדוחק אך לא כל כך בדוחק כמו מעות הרעות ומטלטלין קונין מטבע אשמועינן דקונין אפילו מטבע כמו מעות הרעות ואסימון דמקרי פירי לגבי כספא ולגבי מטלטלין מקרי טבעא:

אסימון. פרש״י שאין בו צורה כלל וקשה לרבינו תם דבפרק בתרא דשבת (שבת דף סה. ושם ד״ה ליענב) אמרו יוצאין בטלא שעל גבי הליינית אי משום צורתא ליעביד ליה פולסא משמע דפולסא יש עליו צורה ובגמרא מפרש לקמן[5] מאי אסימון פולסא וי״ל לפרש״י דכל דבר שאינו כתקונו קרי אסימון או שאין בו צורה או שיש בו צורה שאינה משובה ואי״ת מה בין אסימון שאין עליו צורה למעות הנימתנין לסימן בבית המרחץ דאמרי׳ בגמ׳ (שם) ושוין רבי דוסא דאמר מחללין על אסימון מודה שאין מחללין על מעות הנימתנין כו׳ ויש לומר דאסימון הם מעות שנעשו ברוחב ונעווי ונמשקל המטבע היוצא בעיר ובדבר מועט יוציאו הרבה מהם ולכך מחללין על אסימון ור״ת מפרש דאסימון יש בה צורה ואינה יוצאה בהולאה ואי״ת בגמרא קאמר רבי דוסא דאמר מחללין על אסימון ורבי ישמעאל אמרו דבר אחד דתניא ולרת הכסף לרבות כל דבר הנלרר ביד דברי רבי ישמעאל ר״ע אומר לרבות דבר שיש בו צורה משמע דרבי ישמעאל לא בעי צורה ואסימון יש בו צורה וא״כ היאך אמרו דבר אחד ויש לומר לרבות כל דבר הנלרר ביד אע״פ שאינו יוצא בהולאה אך שיהיה בו צורה כל דהו וא״ע בעי צורה משובה שתצא בהוצאה אך יוצאה לגמרי לא בעי מדאיצטריך לרבויי ולפי׳ רש״י אתי שפיר:

נעשה

גמ׳ מנהני מילי[6] דתנו רבנן[1] על כל דבר פשע בית שמאי אומרים מלמד שחייב על המחשבה כמעשה ובית הלל אומרים אינו חייב עד שישלח בו יד שנאמר[2] אם לא שלח ידו במלאכת רעהו אמרו להן ב״ש לב״ה והלא כבר נאמר על כל דבר פשע אמרו להן ב״ה לב״ש והלא כבר נאמר אם לא שלח ידו במלאכת רעהו א״כ מה תלמוד לומר על כל דבר פשע שיכול אין לי אלא הוא[3] אמר לעבדו ולשלוחו מנין תלמוד לומר על כל דבר פשע: הטה את החבית כו׳: אמר רבה לא שנו אלא נשברה[4] אבל החמיצה משלם את כולה מאי טעמא גירי דידיה הוא דאהנו לה: הגביהה ונטל הימנה כו׳: אמר שמואל לא נטל נטל ממש אלא[5] כיון שהגביהה ליטול אע״פ שלא נטל לימא קא סבר שמואל שליחות יד אינה צריכה חסרון אמרי לא שאני הכא דניחא ליה דתיהוי הא חבית כולה בסים להא רביעית[7] בעי רב אשי הגביה ארנקי ליטול הימנה דינר מהו חמרא הוא דלא מינטר אלא אגב חמרא אבל זוזא מינטר או דלמא שאני נטירותא דארנקי מנטירותא דדינר תיקו:

הדרן עלך המפקיד

הזהב[8] קונה את הכסף הכסף אינו קונה את הזהב[9] הנחשת קונה את הכסף והכסף אינו קונה את הנחשת[10] מעות הרעות קונות את היפות והיפות אינן קונות את הרעות[11] אסימון קונה את המטבע והמטבע אינו קונה את אסימון מטלטלין קונין את המטבע מטבע אינו קונה את המטלטלין [א] [12](זה הכלל) כל המטלטלים קונין זה את זה[13] כיצד משך הימנו פירות ולא נתן לו מעות אינו יכול לחזור בו[14] נתן לו מעות ולא משך הימנו פירות יכול לחזור בו[15] אבל אמרו מי שפרע מאנשי דור המבול ומדור הפלגה הוא עתיד להפרע ממי שאינו עומד בדבורו[16] רבי שמעון אומר כל שהכסף בידו ידו על העליונה: **גמ׳** מתני ליה רבי לרבי שמעון בריה הזהב קונה את הכסף א״ל רבי שנית לנו בילדותיך הכסף קונה את הזהב ותחזור ותשנה לנו בזקנותיך הזהב קונה את הכסף[17] בילדותיה מאי סבר ובזקנותיה מאי סבר בילדותיה סבר דהבא דחשיב הוי טבעא כספא דלא חשיב הוי פירא וקני ליה פירא לטבעא בזקנותיה סבר כספא

דחריף

מסורת הש״ס

1) [קדושין מב:].
2) [בהר״ף והרא״ש ל״ג זה הכלל וכן נכון עי׳ מי״מ], 3) גיטין ב.
4) [נקמן מז: עד:].
5) [ע״ז נב:], 6) [נקמן מז:], 7) [נקמן מו:].
8) [נקמן מט:].
9) מהר״מ, 10) [דף מו:].
11) [דף מז:].

תורה אור השלם

1 על כל דבר פשע על שור על חמור על שה על שלמה על כל אבדה אשר יאמר כי הוא זה עד האלהים יבא דבר שניהם אשר ירשיענן אלהים ישלם שנים לרעהו: שמות כב ח
2 אם לא ימצא הגנב ונקרב בעל הבית אל האלהים אם לא שלח ידו במלאכת רעהו: שמות כב ז

הגהות הגר״א

[א] בפשנה (זה הכלל) מלא״מ:

לעזי רש״י

פלדו״ן. מחבת, לפני שהוטבעה בה צורת מטבע. קרי״ן [קרי״ן]. חרוט (לטבעת מטבע).

מוסף רש״י

על כל דבר פשע. בתר אם לא שלח ידו כתיב (קדושין מב:). שחייב על המחשבה. או על הדבור, שאם אמר או חשב לשנות יד בפקדון הרי הוא ברשותו מאותה שעה ואילך להתחייב בכל אונסין שיעלו בו, אפילו הוי שומר חנם שלא היה חייב עד עכשיו אלא בפשיעה (שם) או: הך מתחבה הוצאת דבור בפה הוא, דאי לא מוציאו בפה מתחבאו למאי נחייב לה (מנחות ב:). אין לי. שנתחייב באונסין בשליחות יד אלא מתן שלא בה יד הוא עצמו (קדושין מב:).

הדרן עלך המפקיד

עין משפט נר מצוה

קז א מיי׳ פ״ג מהל׳ גזילה הל׳ יא טוש״ע ח״מ סי׳ רלב סעי׳ ה:
קח ב מיי׳ שם הל׳ יג סמג עשין עג טוש״ע ח״מ שם סעי׳ ג:
קט ג ד מיי׳ שם הלכה יג ועיין בהשגות ובמגיד משנה טוש״ע שם סעי׳ ב:
א ה מיי׳ פ״ו מהל׳ מכירה הל׳ ג סמג עשין פב טוש״ע ח״מ סי׳ רג סעי׳ ד:
ב ו מיי׳ שם טוש״ע שם וסעי׳ ה:
ג ז ח מיי׳ שם הל׳ ה טוש״ע שם סעי׳ מ:
ד ט מיי׳ שם פ״ה הל׳ א סמג שם טוש״ע שם סעי׳ א:
ה י מיי׳ שם פ״ג הל׳ א [והל׳ ד] סמג שם טוש״ע ח״מ סי׳ קלח סעי׳ א:
ו כ מיי׳ שם טוש״ע שם וסעי׳ ה:
ז ל מיי׳ שם פ״ז הל׳ א [והל׳ ב] סמג שם טוש״ע ח״מ סי׳ לד סעי׳ א וסעי׳ ד:

רבינו חננאל

אין לי אלא הוא אמר לעבדו או לשלוחו ושלחו בו יד מניין ת״ל על כל דבר פשע אפי׳ בדיבור חייב וקיימא לן כב״ה דב״ש במקום ב״ה אינה משנה. היטה את החבית ונטל ממנה רביעית ונשברה אינו משלם אלא [רביעית] פי׳ כגון שהיטה את החבית ונטל ממנה רביעית והושיבה כמו שהיתה יושבת ואחר כך נשברה דוקא היטה ולא טילטלה ולא נטלה הוא שמשלם הרביעית בלבד ודוקא נשברה אבל החמיצה משלם כולה שהוא גרם לה להחמיץ שכל זמן שהיא מליאה אינה מחמצת ואם מפחית מעט ממנה ממהרת להחמיץ. וזה פי׳ גיריה דידיה אהנו ליה. הגביה ונטל ממנה רביעית ונשברה משלם כולה. אוקמה שמואל כיון שהגביה ליטול ממנה אע״פ שלא נטל משלם כולה דניחא ליה דתיהוי הא חבית כולה בסים לרביעית זו כי בהיות זו הרביעית בתוך החבית משתמרת ואינה מפיגה טעמה ולא ריחה. אבל המגביה ארנקי ליטול ממנה דינר ולא נטל ונגנב או נאבד עלתה בתיקו:

הדרן עלך המפקיד

הזהב קונה את הכסף והכסף אינו קונה את הזהב כך היה רבי שונה בזקנותו מאי טעמא איידי דכסף הוא חריף הוי טיבעא דהבא דליתיה חריף הוי פירא. וקני ליה פירא לטיבעא וכן הלכה.